
JELENKOR

Göring-portré olasz írónnal

Kismonográfia egy olyan gyászos emlékü történelmi személyiségről, aki a szónak minden értelmében nagy, sőt (fizikumát, befolyását, vagyonát, hírnevét tekintve) hatalmas volt – kivéve a morális formátumot. A szerző, *Gustavo Corni* – mint a fülszövegből megtudjuk – „a Trentói Egyetemen tanít jelenkori történelmet, a XX. századi német történelem szakértője” és „a náciizmus legismertebb és legelismertebb történész-kutatóinak egyike”, aki a jelek szerint nem érzi rangján alulnak, hogy tömören és közérthetően, sőt olvasmányosan, „könnyen fogyasztható” formában adjon tudományos alapokon nyugvó, megbízható ismereteket a művelődni vágyó széles publikumnak. Ha igaz az a híresztelés, miszerint Hitler az elsőszámú, örökzöld „sláger”-, illetve üzletileg legkecsketőbb sikertéma a globalizált-kultúr- iparosodott könyvpiacra, Hermann Göring sem maradhat el sokkal mögötte, lévén az önjelölt földi „isten után a második”, a Führer még életében kijelölt bajtárs-utódja (aki azonban mikor a „bukás”, a berlini bunkerfinálé napjaiban „utódlási jogát” érvényesíteni próbálta, kegyvesztett lett, s a zsarnoki kegyvel egyetemben rangját és szabadságát is elveszítette „árulása” miatt).

Corni portrérája éppen vázlatosságában alkalmas arra, hogy a „birodalmi marsall” egyéniségének önellentmondásait szinte karikatürisztikus vonásokkal erősítse fel, ugyanakkor szükségszerűen le kell mondania az olyasfajta bőségebb és árnyaltabb, információkban, részletekben, tónusokban sokkal gazdagabb ábrázolásokról, pályaképekről, fejlődésrajzokról, mint amilyeneket a Roger Manvell–Heinrich Fraenkel szerzőpáros *Göring* (2008), Guido Knopp *Göring. Egy karrier története* (2009) vagy éppen Edwing P. Hoyt részlegesebb *Göring és a Luftwaffe* (1994) című, magyarul is megjelent vastkos monográfiái kínálnak.

Göring a Harmadik Birodalom „csúcsragadozó” között alighanem a legcinikusabb és legátlástanabb egoista volt, aki a nemzetiszocialista diktatúrában és hódításaiban egyaránt önnön személyes érdekeinek, korlátlan önérvényesítésének eszközt látta – ugyanakkor teljes egészében és valószínűleg, minden rangjában és ízében Hitler kegyúri akaratától, önkényétől

függött, a Vezér eszköze volt maga is, előtte – saját bevallása, szavai szerint – „lekvárnak” érezte magát. Az SA, a Gestapo, a koncentrációs táborok „ötletgazdájaként” és „alapító atyjaként” az emberiség elleni náci bűnök tekintetében is a „második embernek” tekinthető, furcsa módon mégsem vált olyan szörnyeteggé a köztudatban, mint a Reichsführer, Himmler vagy a propagandavezér, Goebbels. Éppen hedonista egocentrizmusa, narcisztikus népszerűség-hajhászása különböztette és óvta meg a többi „főnáci” megszállott (ilyen értelemben őszinte) fanatizmusától, látványos parádézásai, fantáziadús-egyedi egyenruhái, joviális „népbarát” gesztusai, „tömegfürdői”, népszónoki talentuma, harsány életvidámsága, étel- és italhabzsolása mind olyan „emberi” arculatot és népszerűséget kölcsönöztek neki, amelyeknek a hierarchiában hozzá legközelebb állók teljességgel híján voltak. Göringet a közemberek, a tömegemberek tudták szeretni – Himmlertől csak rettegni lehetett. „Reneszánsz emberként” határozva meg magát, e patinásdicsőséges jelzővel machiavellizmusát, giccses izléselemekkel áthatott művészetimádatát és műkincsvadász (elsősorban festménygyűjtő) rablóakcióit kívánta szalonképessé lakkozni. Noha kényelemimádata irtózott a veszedelmes kalandorpolitikától, a kétes kimenetelű háborúktól (kivált Anglia és a Szovjetunió ellen), a „Blitzkrieg”, a villámháború eleven jelképe lett Luftwafféjával. Ám általa érte utol a szó szoros értelmében „égi” nemezis: ahogyan Stukáival aratta legvéresebb sikereit, úgy legpusztítóbb vereségeit az angolszász bombázóktól szenvedte el. A Reich pusztulása sehol sem mutatkozott meg látványosabban, Göring felelőssége és felelőtlensége sem, saját vadászpilótái is mindinkább megvetették puhányságáért és diletantizmusáért az egykoron, az első világháborúban vitézségéért kitüntetett pilóta-veteránt, ám a néptömegek kevésbé ábrándultak ki belőle mint vezértársaiból. Köszönhetően talán legfőképp színészi képességeinek, melyek elkísérték még a nürnbergi per fővádlotti padjái is, ahol végső szerepjátékát alakította bravúrosan. Tegnap halálos ellenségeit is elkápráztatta, katonái egynémelyikét egyenesen magával ragadva és elcsábítva, vélhetően valamelyikük segítségével menekült a megszégyenítő bitóhalál elől a méreg általi öngyilkosságba. „Legalább volt tizenkét jó évem” – summázta tündöklését és bukását.

Corni könyvecskéjének legeredetibb részlete Hitler és Göring kapcsolatának jellemzése. Göring zenitjére az Anschluss megvalósításával jutott csillagát az „angliai csata” kudarca, a horogkeresztes légierő veresége „végképp elhomályosította” (76–85. o.), Albert Speer pedig „fokozatosan Göring gazdasági hatalmát is felmorzsolta” és átvette (93. o.), Hitler mindezek ellenére sem vált meg egyre balszerencsésebbnek bizonyuló jobbkezeitől,

jól tudván, hogy „Göring kudarca részben az ő kudarcát is jelenti” (96. o.). „Mint ismeretes – írja Corni – Hitler »trónörökösével« csak 1945 tavaszán szakított, amikor Göring nyíltan eltépte azt a bizalmi köteléket, mely ket-tejüket összefűzte. Tény, hogy a hűség Göring számára is, mint a rezsim más vezéralakjai számára, alapvető tényező volt. Másokkal összhangban Göring kijelentette: »Nekem nincs lelkiismeretem. Az én lelkiismeretem Adolf Hitler«. Végül egyre ritkább megbeszéléseikről Göring megrendülten és könnyek között távozott, teljességgel képtelen lévén a kritikai elemzésre. Egyik közvetlen munkatársának bevallotta, hogy Hitlertől elfogadott volna bármely parancsot, kivéve azt, hogy ne higgyen Istenben. Hitler Göringet egyfajta »második Wagnernek«, a német romantikus szellem megtestesítő-jének látta. Számos kortársától eltérően, akik elítélték kihívó életstílusát, Hitler bizonyos mértékig elfogadta azt, mint megkülönböztető sajátosságot a középszerű tömeghez képest. Kijelölt utódjában Hitler egyfajta »ideális« németet látott, aki összekötötte a reneszánsz és romantikus múltat egy új germán sors ígéréttel. Hitler elsősorban azt a hidegvérűséget és brutális elszántságot értékelte, amelyről Göring oly sokszor bizonyosságot tett. Ezért volt hajlandó eltérni a Göringet körülvevő nyilvánvaló korrupciót. Maga a spártai módon élő Hitler jelentette ki, hogy vezető híveinek gazdagsága szükségszerű bizonyítéka a hatalmuknak.” (96–97. o.)

Hitler és Göring éppen különbözőségükben, éppenséggel egynémely ellentétes személyiségjegyeikkel egészítették ki egymást. Összetartoztak és összenőttek életükben, halálukban, és holtukon túl is. Hitler a wagneri „istenek alkonya” ihlette, bunkerbeli öngyilkosságára „rímelt” Göringé a börtönben, ahol búcsúlevelében így fogalmazott: „Azt a halált választom, amelyet a nagy Hannibál.” (122. o.). Tragikus szerepjátékok – egy világtre-gédia zárójeleneteiként.

Gustavo Corni: Hermann Göring, Giunti Editore, Firenze, 2011, 128 o.

Madarász Imre